

HZN e glasilo

Broj 5/2016
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

STANDARDS
BUILD TRUST
WORLD STANDARDS DAY

14 OCTOBER 2016

#speakstandards

HZN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente**

Godište: 8. 2016.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Miran Škerl, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram
Izlazi:	dvomjesečno
Uređenje	2016-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati poruku za Svjetski dan norma (14. listopada 2016.) čija je tema bila *Norme grade povjerenje*.

Možete pogledati i naš stalni prilog o članovima HZN-a te obavijest o tome da odlukom članova CEN-ove tehničke uprave (CEN Technical Board – CEN/BT) Hrvatski zavod za norme preuzima vođenje tajništva novoosnovanoga europskoga tehničkog odbora CEN/TC 452, *Assistance Dog&Guide Dog Teams Standards and Instructors Competences*. Ta je odluka usvojena većinom glasova članova CEN/BT-a sredinom rujna 2016. godine.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija u ovome broju donosimo iz IEC-a informaciju o dodjeli najvišeg svjetskog priznanje u elektrotehnologiji (34. Nagrada Lord Kelvin) Uweu Kampetu iz tvrtke BSH Home Appliances.

Iz ISO-a donosimo informacije o tome kako se boriti protiv ozljeda povezanih s igračkama te kako poznavanje opasnosti povezanih s određenim igračkama i dobним skupinama može pomoći roditeljima da bolje zaštite djecu od ozljeda. Tu su također i informacije o novoj tehničkoj specifikaciji ISO-a koja se odnosi na suzbijanje korupcije i borbi protiv nje te o izjavi kineskog premijera o tome kako su norme ključne za rast kineskog gospodarstva.

U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo informacije o novoj europskoj normi koja će pomoći potrošačima da više ne nataču krivo gorivo te o uspostavljenom partnerstvu CEN-a i CENELEC-a s oneM2M. Kao partneri "tipa 2" koji pridonose radu oneM2M-a, CEN i CENELEC sada mogu utjecati na njegove specifikacije i pomoći da industrija sazna za njegov rad.

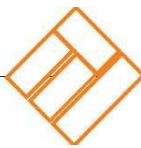
Na kraju, u rubrici Osobne obavijesti, možete pročitati prilog prigodom odlaska našeg suradnika, gospodina Miljenka Đukića u mirovinu.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 5/2016

Proslov	2
Poruka za Svjetski dan norma 2016.	4

Novosti iz HZN-a

• Članovi HZN-a	5
• HZN preuzima vođenje prvog tajništva europskoga tehničkoga odbora	6
• Poziv za sudjelovanje u radu novoga tehničkoga odbora	7
• Novi skraćeni postupak za izradu europskih izvornih norma	7

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

IEC

• Najviše svjetsko priznanje u elektrotehnologiji dodijeljeno Uweu Kampetu iz tvrtke BSH Home Appliances	8
--	---

ISO

• Protiv ozljeda povezanih s igračkama	10
• ISO objavio novi moćan alat za suzbijanje podmićivanja	14
• Kineski premijer: norme su ključne za rast kineskog gospodarstva	16

CEN i CENELEC

• Zahvaljujući novoj europskoj normi, potrošači više neće moći natočiti krivo gorivo!	17
• oneM2M pozdravlja CEN i CENELEC kao nove partnere	18

Osobne obavijesti

• Odlazak mr. sc. Miljenka Đukića u mirovinu	20
--	----

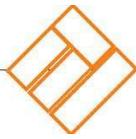
Naslovnica: *Poster za Svjetski dan norma 2016.*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A224)

ISSN 1847-4217

Normizacija

Poruka za Svjetski dan norma – 14. listopada 2016.

Norme grade povjerenje

Norme nas povezuju osiguravajući pouzdane načine komunikacije, kodekse prakse i dokazane okvire suradnje. Time što omogućuju da sve strane u komunikaciji ili poslu dijele isto tumačenje, norme su nužne za obostrano korisnu trgovinu i međunarodno poslovanje uz učinkovitu potrošnju resursa.

Društveno međudjelovanje oslanja se na zajedničko poštivanje temeljnih skupova mjerila, pojnova i značenja. Međunarodne norme kodificiraju ta mjerila kako bi bila dostupna svima.

Proizvodi i usluge koji su sukladni s međunarodnim normama prožeti su pouzdanim simbolom kvalitete, sigurnosti ili kompatibilnosti. Norme ocrtavaju raznolikost našeg međupovezanog svijeta, uvodeći jednoobraznost u sučelja u kojima trebamo biti sigurni da se dobro razumijemo.

Dr. Junji Nomura
predsjednik IEC-a

Zhang Xiaogang
predsjednik ISO-a

Houlin Zhao
glavni tajnik ITU-a

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja kolovoza 2016. godine.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2016-06-16	2016-08-30
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	170	161
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	7	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	21	21
Fizičke osobe – pojedinci	27	21
Obrt – fizičke osobe	3	2
Tijela državne uprave	52	52
Ukupno redovnih članova	307	290
Ukupno članova HZN-a	315	298

Na temelju članka 25. Statuta Hrvatskog zavoda za norme, a u vezi sa člankom 16. Pravilnika o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme, Upravno vijeće HZN-a je na svojoj 24. sjednici održanoj 30. kolovoza 2016. godine donijelo Odluku o prestanku članstva u HZN-u zbog neizvršavanja obveza člana – neplaćanja članarine za ukupno 21 člana Hrvatskog zavoda za norme.

NOVI ČLANOVI

Vrsta članstva: REDOVITO ČLANSTVO

PRAVNA OSOBA KOJA OSTVARUJE DOBIT

1. Up rent d.o.o., Zagreb
2. Zavod za zavarivanje, ispitivanje i tehnologiju d.o.o., Zagreb
3. Elda d.o.o., Zagreb

PRAVNA OSOBA KOJA NE OSTVARUJE DOBIT – JAVNA USTANOVA

1. Hrvatska udružba za školovanje pasa vodiča i mobilitet, Zagreb

HZN preuzima vođenje prvog tajništva europskoga tehničkoga odbora

Tajništvo novoosnovanoga europskoga tehničkog odbora CEN/TC 452, *Assistance Dog&Guide Dog Teams Standards and Instructors Competences* odlukom članova CEN-ove tehničke uprave (CEN Technical Board – CEN/BT) vodit će Hrvatski zavod za norme.

Odluka je to usvojena većinom glasova članova CEN/BT-a sredinom rujna 2016. godine. Pritom je zadovoljen i uvjet da barem pet ustanova članova u fazi glasanja iskaže spremnost aktivnoga sudjelovanja u radu novoosnovanog odbora. Osim HZN-a, spremnost aktivnoga sudjelovanja u radu odbora CEN/TC 452 iskazala su i nacionalna normirna tijela Nizozemske (NEN), Slovačke (SOSMT), Češke republike (UNMZ), Danske (DS), Finske (SFS) i Francuske (AFNOR), a očekuje se da će spremnost aktivnoga sudjelovanja u radu odbora naknadno iskazati još neke zemlje.

Riječ je o tehničkom odboru koji će biti zadužen za izradu norme koja će sadržavati zahtjeve za obuku pasa vodiča i pasa pomagača za osobe s posebnim potrebama te zahtjeve za instruktore takvih pasa. Buduća europska norma, čiju je izradu predložila slovenska udruga *Slovenian Instructors Association – Centre for Guide Dogs and Assistance Dogs* (SLO-CANIS) (BT C96/2016), trebala bi obuhvatiti opće i posebne zahtjeve kao što su opći trening pasa i trening pasa pomagača, brigu o psima, profesionalno ponašanje i kompetencije, obuku korisnika takvih psa i drugo.

Cilj navedene norme je osigurati i održavati slobodu kretanja osoba koje koriste pse vodiče unutar i između zemalja članica EU i to tako da se uspostave jedinstveni kriteriji u pružanju usluga obuke pasa pomagača i pasa vodiča.

Norma će biti razvijena na temelju postojećih europskih normativnih dokumenata CWA 16520:2012, *Guide dog mobility instructor – Competences* te nedavno objavljenog CWA 16979:2016, *Dog training professionals – Knowledge, skills and competence requirements*.

Europski tehnički odbor CEN/TC 452 prvi je europski tehnički odbor čije će tajništvo voditi hrvatsko normirno tijelo – HZN. Tajnica odbora bit će Vesna Ferencak Brodarić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području usluga, proizvoda za kućanstvo i slobodno vrijeme

Poziv za sudjelovanje u radu novoga tehničkog odbora

Pozivaju se članovi Hrvatskog zavoda za norme i sve zainteresirane organizacije za uključivanje u rad tehničkog odbora HZN/TO 0-576, *Norme za tim čovjeka i psa pomagača te tim čovjeka i psa vodiča i kompetencije instruktora u osnivanju*. Odbor će pratiti rad europskog odbora CEN/TC 452, *Assistance Dog&Guide Dog Teams Standards and Instructors Competences*

Predviđeno je sljedeće područje rada odbora u osnivanju:

Normizacija u području referentnih kriterija za:

- tim čovjeka i psa pomagača
- tim čovjeka i psa vodiča
- bitne kompetencije instruktora za mobilnost.

Dodatne obavijesti:

Vesna Ferenčak Brodarić, prof, viša stručna savjetnica za normizaciju u području usluga, kućanstva i slobodnog vremena

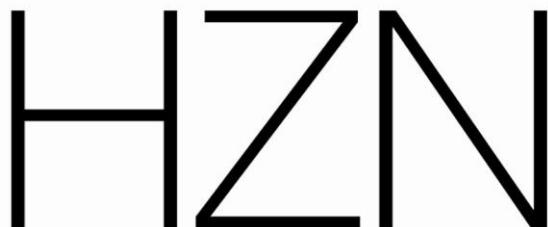
e-pošta: vesna.ferencak.brodaric@hzn.hr

tel. (01) 610 95 62

fax: (01) 610 93 21

Novi skraćeni postupak za izradu europskih izvornih norma

Novi skraćeni postupak za izradu europskih izvornih norma možete pogledati [ovde](#)

Najviše svjetsko priznanje u elektrotehnologiji dodijeljeno Uweu Kampetu iz tvrtke *BSH Home Appliances*

34. Nagrada Lord Kelvin dodijeljena je kao priznanje za iznimne dugogodišnje doprinose održivoj svjetskoj trgovini električnim i elektroničkim uređajima i sustavima.

Ženeva, Švicarska/ Frankfurt, Njemačka, 11. listopada 2016. – Za električne i elektroničke uređaje i sustave više se ne može reći „proizvedeno u jednoj zemlji“ nego „proizvedeno u svijetu“. Proizvodni procesi odvijaju se u više zemalja i na više kontinenata. Zemlje i tvrtke mogu uspješno sudjelovati u vrijednosnom lancu samo ako primjenjuju globalno usklađena tehnička pravila. IEC-ovom Nagradom Lord Kelvin, najvišim svjetskim priznanjem u području elektrotehnologije, odaje se počast iznimnoj predanosti gospodina Uwea Kampeta misiji IEC-a i njegovom dugogodišnjem doprinosu većoj sigurnosti i tehničkom usklađivanju koje je temelj svjetske trgovine.

Ova prestižna nagrada nosi ime Lorda Kelvina, prvog predsjednika IEC-a, istaknutog znanstvenika i plodnog izumitelja, koji je značajno pridonio napretku moderne fizike i praktičnoj primjeni elektrotehnologije. Lord Kelvin i Charles Le Maistre, prvi glavni tajnik IEC-a, mogu se smatrati začetnicima normizacije. Oni su uspostavili procese i metodologiju koji tvrtkama omogućuju da prošire nove tehnologije, a državama da izgrade održiviju infrastrukturu.

Danas se Nagradom Lord Kelvin odaje počast njihovoј viziji i nastojanjima da shvate i poboljšaju praktičnu primjenu milijuna električnih i elektroničkih uređaja i sustava koji su dio našeg svakodnevnog života.

Uwe Kampet trenutno radi kao viši savjetnik za tehničku regulativu u tvrtki *BSH Home Appliances*, a sudjeluje u radu IEC-a već više od 20 godina.

Kao predsjednik Pododbora za kućanske uređaje, alate, rasvjetnu opremu i slične uređaje (CISPR F) Posebnog međunarodnog odbora za radiofrekvencijske smetnje (CISPR) od 2004. do 2015. godine, pridonio je izradi međunarodnih

norma u području elektromagnetske kompatibilnosti (EMC) koje obuhvaćaju široki raspon rasvjetnih proizvoda, kućanskih uređaja, električnih alata itd.

Takve su norme od sve veće važnosti zbog porasta broja električnih i elektroničkih sustava i uređaja. Sva električna i elektronička oprema proizvodi signale koji mogu ometati rad drugih uređaja u blizini. Mogu pokvariti njihove radne značajke, dovesti do grešaka, kvarova ili čak zastoja.

Rad CISPR-a bitan je za zaštitu osjetljive opreme u medicini, proizvodnji, zrakoplovima itd. i obuzdavanje smetnji koje stvaraju primjerice velike baterije električnih vozila. Stroži zahtjevi propisa i viša frekvencijska područja kojima se koriste nove tehnologije, primjerice mobilni telefoni i Bluetooth uređaji, stvaraju dodatne izazove, kojima se odbor bavi.

Kampet je odigrao i važnu ulogu u uspostavi široke suradnje između njegovog odbora i drugih važnih organizacija, primjerice ITU-a i Međunarodne radioamaterske unije.

Zahvaljujući njegovom neumornom radu i vodstvu, norme pododbora CISPR F prihvaćene su na nacionalnoj i regionalnoj razini bez preinaka. CISPR F dobar je primjer kako rad IEC-a potiče svjetsku trgovinu s krajnjim ciljem: "jedna norma prihvaćena svugdje".

Uwe Kampet značajno pridonosi radu IEC-ovog Odbora za ocjenu sukladnosti (CAB) kao član i predstavnik Njemačke. Pokrenuo je pristup koji se temelji na sustavima ocjene sukladnosti i sada je voditelj CAB-ove radne skupine za razvoj novih poslova za IEC-ove sustave ocjene sukladnosti.

Uručujući mu 34. Nagradu Lord Kelvin na Općoj skupštini IEC-a u Frankfurtu, Junji Nomura, predsjednik IEC-a, rekao je: "IEC-ova Nagrada Lord Kelvin najviše je svjetsko priznanje u elektrotehnologiji. Ovom nagradom odajemo čast dragocjenom vodstvu gospodina Uwe Kampeta i njegovoj neumornoj potpori IEC-u, svjetskoj trgovini i sigurnijem svijetu."

Više o Nagradi Lord Kelvin

[Nagrada Lord Kelvin](#) dodjeljuje se za iznimne i predane doprinose pojedinaca u razdoblju od najmanje pet godina. Dobitnici nagrade još uvijek sudjeluju u radu IEC-a, a svojim vodstvom i stručnim znanjem značajno su pridonijeli međunarodnoj elektrotehničkoj normizaciji i povezanim aktivnostima. Pomogli su da se unaprijedi elektrotehnologija u cjelini i značajno su utjecali na industriju ili svjetsku trgovinu. Popis dobitnika Nagrade Lord Kelvin nalazi se ovdje.

(Izvor: <http://www.iec.ch/newslog/2016/nr2816.htm>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Protiv ozljeda povezanih s igračkama

Igračke su djeće blago. No, ako ste neoprezni, mogu biti opasne. Poznavanje opasnosti povezanih s određenim igračkama i dobnim skupinama može pomoći roditeljima da djecu bolje zaštite od ozljeda. Pogledajte kako ISO uz pomoć tehničkog izvještaja ISO/TR 8124-8 nastoji pridonijeti oblikovanju igračaka koje su primjerene za dob i imaju najvišu razinu sigurnosti.

Jeste li se ikada kao dijete ozlijedili igračkom? Jeste li pali s bicikla i ogreblji koljeno, ozlijedili oko predmetom koji je izletio iz igračke? Niste jedini. Ozljede igračkama česta su pojava.

Prema istraživanju iz 2014. objavljenom u medicinskom časopisu *Clinical Pediatrics*, u razdoblju od 1990. do 2011. godine, više od tri milijuna djece u SAD-u zatražilo je hitnu medicinsku pomoć zbog ozljede igračkom. Može se reći da je u 2011. godini svakih tri minute ozlijedeno jedno dijete. Nešto više od polovice ozljeda dogodilo se kod djece mlađe od šest godina.

Kakve opasnosti za zdravlje i sigurnost vrebaju s polica s igračkama? Među najopasnijim su igračkama one sa sitnim dijelovima, koje su osobito opasne za djecu mlađu od tri godine jer mogu izazvati gušenje ako ih mališan stavi u usta.

Igra primjerena za dob

Nažalost, nisu sve igračke sigurne i primjerene za dob. Ozljede često nastaju i kada dijete upotrebljava igračku na krivi način ili je za nju premaleno. To je tragično s obzirom koliko truda ulažemo u zaštitu naših najmlađih.

“Pravo na sigurnost najvažnije je pravo potrošača”, objašnjava Antonio Bonacruz, koordinator ispitivanja proizvoda za djecu u australskoj organizaciji za prava potrošača CHOICE. “Potrošači očekuju da igračke budu maksimalno sigurne. Dobavljači igračaka moraju se pobrinuti da igračke budu prikladne za dob djece za koju su namijenjene”.

Proizvođači igračaka trebaju imati na umu da djeca različite dobi imaju različite sposobnosti, interes, sklonosti i snagu. Također trebaju uzeti u obzir da sigurnost djece ovisi o tome hoće li djeca dobiti igračke koje odgovaraju tim osobinama. Bonacruz objašnjava: “Dobavljači moraju na igračkama jasno navesti za koju su dob primjerene, i to na temelju pouzdanih izvora kao što su norme i stručne ocjene, a ne na temelju nagađanja, i svakako ne tek toliko da sebe pokriju”. Dobna klasifikacija bitan je čimbenik u osiguravanju primjerenoosti i sigurnosti igračaka za

njihove "male" korisnike, kaže dr. Pratik Ichhaporia, direktor sektora tehničkih usluga za Sjevernu Ameriku u Interteku, tvrtki koja se bavi uslugama osiguranja kvalitete. On objašnjava: "Dobna klasifikacija igračaka ključna je da bi proizvođač mogao projektirati igračke za predviđene skupine korisnika i osigurati da one ispunjavaju odgovarajuće sigurnosne zahtjeve".

Zaštitni mehanizmi i norme koje daju upute o primjerenosti igračaka za određenu dob mogu imati značajan pozitivan utjecaj na sigurnost igračaka na tržištu. Ti zaštitni mehanizmi mogu i pridonijeti drastičnom smanjenju ozljeda povezanih s igračkama.

Razlike u normama

Dobna klasifikacija igračaka već je dugo jedan od subjektivnijih zadataka proizvođača, trgovaca, uvoznika i ispitnih laboratorija. Razlike u nacionalnim i regionalnim normama učinile su stanje još složenijim jer nisu osigurale jedinstven izvor pouzdanih informacija.

Bonacruz priznaje da odstupanja u regulativi i normama za igračke i igre među državama i među regijama mogu stvarati probleme proizvođačima. Spominjući brojne razlike u normama, rezimira: "Već desetljećima nedostaje pouzdan izvor informacija o tome za koju su dob prikladne određene igračke. Postoji nešto referentnih materijala, ali većina je zastarjela. U drugim regijama ne postoji jedinstveni obrazac u određivanju dobi za koju je igračka namijenjena."

Osim nepostojanja usklađenih normi, postoje i drugi problemi s kojima se proizvođači igračaka mogu susresti: neki su u nepovoljnem položaju svog svoje veličine. Veći dobavljači igračaka, a možda i neka vladina tijela, vjerojatno imaju

stručnjake koji klasificiraju igračke prema dobi. Manji ih dobavljači vjerojatno nemaju.

Unatoč tim problemima, dobna klasifikacija iz brojnih je razloga ključni korak u distribuciji igračaka i proizvoda za djecu.

Stvaranje povjerenja

U nastojanju da se potakne usklađivanje zahtjeva za sigurnost igračaka, ISO je upravo objavio tehnički izvještaj ISO/TR 8124-8, koji se bavi određivanjem najniže dobi u kojoj se djeca počinju igrati igračkama u određenoj potkategoriji, i to na temelju stadija razvoja i sposobnosti djece. ISO/TR 8124-8 osmi je dio niza normi ISO 8124 o sigurnosti igračaka. Daje sveobuhvatno rješenje za pitanja dobne klasifikacije, uzimajući u obzir sadašnja saznanja o antropometriji, razvoju i ponašanju.

Ostalih sedam dijelova niza utvrđuje zahtjeve ili metode ispitivanja za razne kategorije opasnosti ili igračaka, a sadrži brojne poveznice s dobi predviđenog korisnika. Te norme imaju sve veći utjecaj u razvoju zahtjeva za igračke širom svijeta. U potpunosti su ih prihvatile brojne zemlje ili ih upotrebljavaju u stvaranju vlastitih nacionalnih norma ili propisa.

Na pitanje o tome kako će korisnici prihvati novi tehnički izvještaj, Ichhaporia kaže: "ISO/TR 8124-8 je jezgrovit i korisnicima olakšava procjenu dobne

Zajednički se potrudimo da sigurnost djece postane stvarnost!

skupine za igračku. Osim toga, budući da je izrađen nedavno, a u izradi su sudjelovale razne skupine, uključujući zakonodavce, proizvođače i pružatelje usluga, u dokumentu su uzeti u obzir najnoviji podaci i kretanja u tom području.”

Dakle, kako je ovaj ISO-ov tehnički izvještaj primljen na tržištu? I upotrebljavaju li ga proizvođači igračaka za svoje proizvode?

Sigurni proizvodi

Hasbro, jedan od najvećih proizvođača igračaka u svijetu, godišnje proizvede milijune igračaka za djecu svih dobi širom svijeta. U procesu određivanja dobne kategorije, tvrtka primjenjuje ISO/TR 8124-8.

Lisa Deluise, analitičarka kvalitete proizvoda u *Hasbru*, objašnjava: “ISO/TR 8124-8 osigurava nam dodatni, važan alat za određivanje odgovarajuće donje dobne granice djeteta za određenu igračku.”

On se smatra i najaktualnijim dokumentom koji uključuje smjernice za nove tehnologije (npr. elektroniku, računala, programe) koja se ugrađuje u igračke.”

Deluise priznaje da je ono što izdvaja ISO/TR 8124-8 od svih drugih dokumenata činjenica da ga je izradila i pregledala međunarodna skupina stručnjaka za sigurnost igračaka. “Tehnički je izvještaj bitan za Hasbro jer predstavlja međunarodni konsenzus različitih stavova i kultura iz cijelog svijeta. Nama u *Hasbru* vrlo je važna takva normizacija, koja gleda u budućnost.”

Hasbrova Analitičarka kvalitete proizvoda nije jedina koja vjeruje da je ISO/TR 8124-8 važan korak prema dalnjem usklađivanju zahtjeva s obzirom na sigurnost igračaka u svijetu. Govoreći o usklađivanju na svjetskoj razini, Bonacruz primjećuje: “Mislim da je ISO/TR 8124-8 prvi dokument kojim se internacionalizira dobna klasifikacija igračaka. S obzirom na količinu međunarodnog angažmana u njegovoj izradi i veliko povjerenje u ISO-ove publikacije, siguran sam da će ISO/TR 8124-8 imati široku primjenu na međunarodnoj razini.”

Nema sumnje da će tehnički izvještaj pojednostaviti posao zakonodavca i industrije – pod uvjetom da se korisnici pridržavaju oznaka upozorenja. Nažalost, to nije uvijek tako.

Odgovornost roditelja

Koji roditelj nije došao u napast da za svog naprednog dvogodišnjaka kupi igračku za mnogo stariju djecu? Roditelj vjerojatno nije shvatio da se dobna preporuka za igračku temelji na sitnim dijelovima, koji predstavljaju opasnost od gušenja za dvogodišnje dijete, a ne na razini kognitivnog razvoja. Mora se uzeti u obzir čak i veličina komadića u slučaju da se igračka razbije.

U trgovinama su milijuni igračaka, a svake godine na police stignu stotine novih. Proizvođači moraju na igračke staviti oznake upozorenja, ali na roditeljima je da ih se pridržavaju. Ako na oznaci piše "ova igračka nije prikladna za djecu mlađu od 3 godine", to nije zato što proizvođač smatra da je dvogodišnjak premalen da bi shvatio kako se njome igrati, nego zato što je igračka sitna (ili ima sitne dijelove) i predstavlja opasnost od gušenja.

Biranjem igračaka primjerenih za dob – što je usporedivo sa zahtijevanjem da dijete nosi kacigu – roditelji smanjuju opasnost ozljede svog djeteta. Napokon, igračke djeci trebaju biti zabavne. Ne bi smjele biti opasne i im štetiti. Zajednički se potrudimo da sigurnost djece postane stvarnost!

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2096, Elizabeth Gasiorowski-Denis, 6. srpnja 2016.; odabrala: V. Ferenčak Brodarić, prijevod: T. Majić)

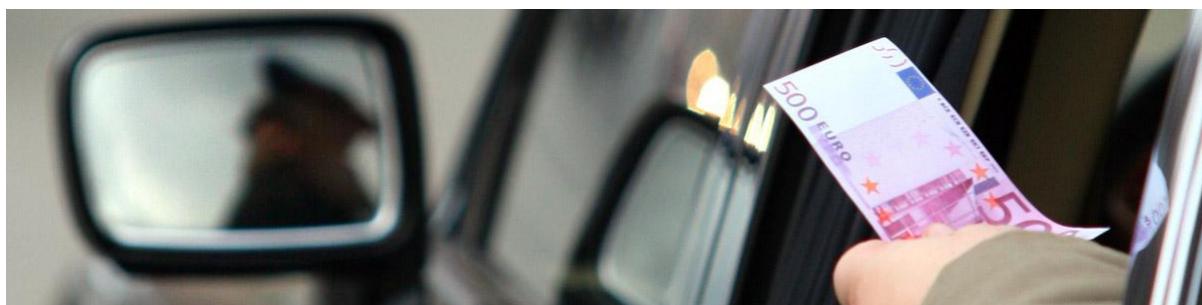

ISO objavio novi moćan alat za suzbijanje podmićivanja

Objavljen je novi poslovni alat namijenjen suzbijanju mita. ISO 37001 prva je međunarodna norma za sustave upravljanja namijenjene suzbijanju mita, koja treba pomoći organizacijama da suzbiju rizik podmićivanja u vlastitom poslovanju i kroz čitav svoj globalni vrijednosni lanac. Norma može pomoći da poduzeća smanje rizike i troškove povezane s mitom jer im osigurava praktičan poslovni okvir za sprječavanje, otkrivanje i suzbijanje mita.

"Mito je značajan poslovni rizik u mnogim zemljama i sektorima", rekao je Neill Stansbury, predsjednik ISO-ovoga projektnog odbora ISO/PC 278 koji je izradio novu normu. "U mnogim slučajevima, mito se tolerira kao 'nužan' dio poslovanja. Međutim, sve veća svijest o šteti koju mito izaziva državama, organizacijama i pojedincima dovela je do zahtjeva za učinkovitim djelovanjem u cilju sprječavanja mita."

Mnoge su organizacije već uložile značajno vrijeme i resurse u razvoj internih sustava i procesa za sprječavanje mita. Norma ISO 37001:2016, *Anti-bribery management systems – Requirements with guidance for use* (Sustavi upravljanja za suzbijanje mita -- Zahtjevi s uputama za uporabu), osmišljena je da potpomogne i proširi ta nastojanja, a da istodobno osigura transparentnost i jasnoću u vezi s mjerama i postupcima nadzora koje bi organizacije trebale uspostaviti te utvrdi najučinkovitiji način njihove provedbe.

ISO 37001 pomoći će u sprječavanju, otkrivanju i suzbijanju mita, bez obzira radi li se o davanju ili primanju mita i neovisno o tome je li uključena organizacija, njezini zaposlenici ili poslovni suradnici. Uz niz povezanih mjera, postupaka nadzora i uputa, sustav upravljanja za suzbijanje mita utvrđuje zahtjeve za sljedeće:

- politiku i postupke za suzbijanje mita
- vodstvo, opredijeljenost i odgovornost uprave
- nadzor od strane osobe ili odjela zaduženog za nadzor nad sukladnošću
- obuku za suzbijanje mita
- procjene rizika i dubinske analize projekata i poslovnih suradnika
- nadzor nad financijama, nabavom i ugovorima
- izvještavanje, praćenje, istrage i preispitivanje
- korektivne radnje i trajno poboljšavanje.

Stansbury kaže da je norma ISO 37001 izrađena tako da je mogu upotrebljavati organizacije svih veličina, bez obzira gdje posluju. "Rizik podmićivanja s kojima se organizacija suočava ovisi o čimbenicima kao što su njezina veličina, zemlje i sektori u kojima posluje te narav, razmjer i složenost njezinih poslova. Zato je u normi ISO 37001 utvrđeno da organizacija mora primjenjivati razumnu i razmjerну politiku, postupke nadzora i druge postupke."

ISO Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Organizacije se mogu certificirati prema normi ISO 37001 kod akreditiranih trećih strana kako bi potvrdile da njihov sustav upravljanja za suzbijanje mita ispunjava kriterije te norme. Iako certifikacija prema normi ISO 37001 (odnosno sukladnost s njom) ne jamči da u vezi s organizacijom nije bilo odnosno da neće biti podmićivanja, norma može pomoći da se utvrdi da je ona provela sve odgovarajuće mjere za sprječavanje mita.

ISO 37001 temelji se na uputama raznih organizacija kao što su Međunarodna trgovačka komora, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i *Transparency International* te vlada raznih zemalja, tako da predstavlja svjetski konsenzus o dobroj praksi u suzbijanju mita. Izradio ju je ISO-ov projektni odbor ISO/PC 278, *Anti-bribery management systems*, čije tajništvo vodi BSI, član ISO-a iz Ujedinjenog Kraljevstva.

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2125, Elizabeth Gasiorowski-Denis, 14. listopada 2016.; priredio: V. Jaram, prijevod: T. Majić)

Kineski premijer: norme su ključne za rast kineskog gospodarstva

Na otvorenom dijelu skupa pod nazivom "Norme poboljšavaju globalnu povezanost" (*Standards Improve Global Connectivity*), koji je održan 14. rujna 2016. tijekom ISO-ovog tjedna u Pekingu, visoki kineski dužnosnici, među njima i premijer Li Keqiang, istaknuli su važnost međunarodnih norma.

Pred više od 500 predstavnika nacionalnih normizacijskih tijela, međunarodnih organizacija, državnih tijela i gospodarskih subjekata, premijer Li naglasio je važnost norma za oporavak Kine od sporog gospodarskog rasta.

Za oporavak svjetskog gospodarstva bitno je poticanje inovacija, a norme su ključne za pretvaranje inovacija u opipljivu produktivnost. "Norme su osnova za tehnološki napredak", objasnio je kineski premijer, dodajući da, uz današnji brz razvoj tehnologija, trebamo ubrzati primjenu, izradu i preradu norma.

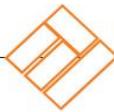

Za gospodarstvo koje je drugo po veličini u svijetu, norme imaju važnu ulogu u osiguravanju kvalitete, učinkovitosti i stabilnog rasta. One odražavaju konkurentnost gospodarstva i snagu zemlje.

"Pojačali smo napore u primjeni međunarodnih norma", rekao je Li. Međutim, da bi održala stabilan gospodarski rast, Kina se sada mora usredotočiti na reformu i "promicati unapređenje gospodarskog ustrojstva".

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2121, Maria Lazarte, 15. rujna 2016.; priredio: V. Jaram, prijevod: T. Majić)

Zahvaljujući novoj europskoj normi, potrošači više neće moći natočiti krivo gorivo!

CEN je odobrio novu europsku normu kojom se utvrđuju usklađeni grafički simboli za tekuća i plinovita goriva. Norma EN 16942, koju će objaviti svi članovi CEN-a do kraja travnja 2017., nastala je na temelju zahtjeva Europske komisije iz 2015. godine. Norma će potrošačima osigurati informacije o kompatibilnosti između njihovog vozila i goriva na postajama za punjenje u njihovoj zemlji i u inozemstvu. Te su informacije određene člankom 7. Direktive 2014/94/EU "o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva".

Sve veća raznolikost goriva dostupnih na tržištu ukazala je na veću potrebu da se korisnicima vozila, kojih je sve više, osiguraju jasne i izravne informacije o tekućim i plinovitim gorivima koja se prodaju na postajama za punjenje i o tome koje je gorivo prikladno za njihovo vozilo.

U članku 7. Direktive prepoznaje se ta potreba i zahtijeva od država članica da potrošačima osiguraju pristup odgovarajućim, dosljednim i jasnim informacijama o kompatibilnosti njihovog vozila s gorivima na tržištu. Prema Direktivi, te se informacije moraju temeljiti na odredbama postojećih europskih norma.

EN 16942 '*Fuels - Identification of vehicle compatibility - Graphical expression for consumer information*' (Goriva – Identifikacija kompatibilnosti vozila – Grafički prikaz informacija za potrošače) poduprijet će provedbu članka 7. Direktive. Normom se utvrđuje veličina, oblik, boja i mjesto simbola na postajama za opskrbu gorivom i na vozilu.

"Nastanak norme EN 16942 potvrđuje snagu javno-privatnog partnerstva u izradi norme utemeljene na konsenzusu kao pravovremenog odgovora na tržišne potrebe u korist i gospodarstva i potrošača", rekla je Elena Santiago Cid, glavna direktorka CEN-a i CENELEC-a.

Normu EN 16942 izradio je CEN-ov tehnički odbor 441 '*Fuel labelling*' (Označivanje goriva), čije tajništvo vodi Nizozemski normizacijski institut (NEN), u suradnji sa službama Europske Komisije i zainteresiranim stranama. Njezino prihvatanje dokazuje učinkovitost suradnje između proizvođača goriva, vozila i opreme za postaje za punjenje gorivom, državnih tijela, predstavnika potrošača i drugih europskih zainteresiranih strana, koji su postigli konsenzus o normi u tek nešto više od godine dana.

- [Pročitajte cijelo priopćenje za tisk i Dodatak s primjerima grafičkih simbola prema normi EN 16942](#) (u PDF-u)

(Izvor: <http://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2016-016.aspx>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

oneM2M pozdravlja CEN i CENELEC kao nove partnere

Sophia Antipolis, Francuska, 14. lipnja 2016: oneM2M, svjetska normizacijska inicijativa u području tehnologije komunikacije između strojeva (*Machine-to-Machine, M2M*) i internetskog povezivanja svih objekata (*Internet of Things, IoT*), objavila je da je dobila dva nova partnera – CEN, Europski odbor za normizaciju, i CENELEC, Europski odbor za elektrotehničku normizaciju.

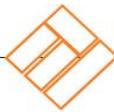
Kao partneri "tipa 2" koji pridonose radu oneM2M-a, CEN i CENELEC sada mogu utjecati na njegove specifikacije i pomoći da industrija sazna za njegov rad. Značajnim uključivanjem dviju organizacija u proces izrade norma oneM2M-a dodatno će se proširiti njegova prisutnost u Europi i doprijet će se do industrijskih djelatnosti koje primjenjuju tehnologiju *IoT*, potičući prodor interoperabilnih rješenja na tržište *IoT*-a.

CEN i CENELEC, uz ETSI, europske su normizacijske organizacije službeno priznate od strane Europske unije. One osiguravaju platformu za izradu europskih norma i drugih tehničkih specifikacija u širokom nizu sektora. Svojim radom pomažu u zaštiti potrošača, olakšavaju prekograničnu trgovinu, potiču inovacije i tehnološki razvoj te osiguravaju interoperabilnost proizvoda.

Friedrich Smaxwil, predsjednik CEN-a, rekao je: "CEN je vrlo zadovoljan što je postao partner oneM2M-a. Radujemo se suradnji sa svim članovima i partnerima te inicijative u razvoju najsvremenijih norma. Digitalne tehnologije sve se više ugrađuju u proizvode i usluge u sektorima u kojima su CEN i njegovi članovi aktivni već godinama – od energetike i prijevoza do zdravstvene zaštite i zaštitarskih usluga. Veseli nas što ćemo svojim znanjem i stručnošću pridonijeti izradi norma u području tehnologija *Machine-to-Machine (M2M)* i *Internet of Things (IoT)*."

Prema riječima predsjednika CENELEC-a Bernharda Thiesa, "partnerstvo s oneM2M-om otvara uzbudljive prilike za CENELEC i njegove članove jer možemo surađivati sa zainteresiranim stranama iz cijelog svijeta i držati korak s najnovijim tehnologijama i inovacijama u području tehnologija *Machine-to-Machine (M2M)* i *Internet of Things (IoT)*. Zato se veselimo uključivanju u inicijativu oneM2M, istodobno nastavljajući suradnju s ostalim europskim normizacijskim organizacijama (CEN i ETSI) i Međunarodnim elektrotehničkim povjerenstvom (IEC)."

CEN i CENELEC najnoviji su partneri koji su pristupili *oneM2M*-u. Time će osigurati da korisnici tehnologija *IoT* iz industrije imaju izravan utjecaj na izradu norma za taj sektor. Također će pomoći u promicanju *oneM2M*-a u djelatnostima kao što su telematika i inteligentan prijevoz, zdravstvena zaštita, komunalne usluge, industrijska automatizacija i pametne kuće.

oneM2M osigurava okosnicu svjetskih norma koja je industriji potrebna da bi mogla prihvati tehnologije *IoT* i *M2M*. Norme *oneM2M*-a zajednički izrađuju i objavljaju normizacijska tijela iz Kine, Europe, Indije, Japana, Južne Koreje i Sjeverne Amerike.

Fran O'Brien Cisco, predsjednik Nadzornog odbora *oneM2M*-a, izjavio je: "CEN i CENELEC izrađuju važne europske norme u svojim sektorima, koje se odnose na široki presjek djelatnosti. Usko surađuju s ISO-om i IEC-om. Oduševljeni smo što su nam se te dvije organizacije priključile i radujemo se što ćemo s novim kolegama raditi na ostvarivanju ciljeva *oneM2M*-a."

O inicijativi *oneM2M*

oneM2M globalna je normizacijska inicijativa koja obuhvaća zahtjeve, arhitekturu, specifikacije aplikacijskih programskih sučelja (API), sigurnosna rješenja i interoperabilnost za tehnologije *Machine-to-Machine* i *IoT*. Inicijativa *oneM2M* osnovana je 2012. godine, a čini je osam uglednih svjetskih organizacija za izradu norma u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija:

ARIB (Japan), ATIS (Sjeverna Amerika), CCSA (Kina), ETSI (Europa), TIA (Sjeverna Amerika), TSDSI (Indija), TTA (Koreja) i TTC (Japan), sedam industrijskih foruma, konzorcija i normizacijskih tijela (*Broadband Forum*, CEN, CENELEC, *GlobalPlatform*, HGI, *Next Generation M2M Consortium*, OMA) te preko 200 članskih organizacija.

Specifikacije *oneM2M*-a osiguravaju okvir za aplikacije i usluge kao što su pametna energetska mreža (*smart grid*), tehnologija automobila spojenog na internet pomoću bežične mreže (*connected car*), kućna automatizacija, javna sigurnost i zdravlje. *oneM2M* aktivno potiče granska udruženja i forume s posebnim potrebama u pogledu primjene da sudjeluju u *oneM2M*-u kako bi osigurali da rješenja podupiru njihove potrebe. Za više informacija, također i o tome kako se pridružiti i sudjelovati u *oneM2M*-u, pogledajte: www.onem2m.org.

(Izvor: <http://www.onem2m.org/news-events/news/101-onem2m-welcomes-cen-and-cenelec-as-new-partners>; priredio: B. Burazer, prijevod: T. Majić)

Odlazak mr. sc. Miljenka Đukića u mirovinu

Krajem kolovoza 2016. u HZN-u je završio svoj radni vijek kolega mr. sc. Miljenko Đukić. Upoznali smo se u jesen 2007. i postali dobri kolege i suradnici u *Odjelu normizacije, Odsjeku za područje elektrotehnike, telekomunikacija i informatičke tehnologije*.

Miljenko Đukić

Godine 1997. gospodin Miljenko Đukić započeo je novu fazu u svojoj profesionalnoj karijeri zapošljavanjem u tadašnjem *Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo, Odjelu za normizaciju*. 2005. godine proveden je proces reorganizacije *Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo*. Osnovani su *Hrvatski zavod za norme*, *Hrvatska akreditacijska agencija* i *Državni zavod za mjeriteljstvo*. Gospodin Miljenko Đukić nastavio je raditi u *Hrvatskome zavodu za norme* gdje je ostao do umirovljenja.

U području normizacije proveo je gotovo polovicu svoga radnoga vijeka, prešavši uspješno put od stručnog savjetnika za normizaciju, višeg stručnog savjetnika za normizaciju pa do pomoćnika ravnatelja HZN-a za normizaciju. Dvije godine obnašao je i funkciju člana Upravnoga vijeća HZN-a. Nakon odlaska u mirovinu gospodina Željka Petruše, dipl. ing. el., HZN je imenovao gospodina Đukića na mjesto tajnika IEC-ovog nacionalnog odbora za elektrotehniku. U ulozi tehničkog tajnika za više od 15 hrvatskih tehničkih odbora iz energetske elektrotehnike, gospodin Đukić dao je značajan doprinos u tom području normizacije.

Svoju profesionalnu karijeru gospodin Đukić, nakon završetka Elektrotehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1975. godine, započeo je u tadašnjem SOUR-u Rade Končar – OOUR Generatori. Nakon dvije godine odlazi u *Brodarski institut*, gdje radi na projektiranju brodskih elektroenergetskih sustava. Akademsko obrazovanje nastavio je na zagrebačkom Elektrotehničkom fakultetu, na *Zavodu za energetiku*, gdje je 1995. godine uspješno završio magistarski studij i stekao titulu magistra znanosti.

Godine 1997. gospodin Miljenko Đukić započeo je novu fazu u svojoj profesionalnoj karijeri zapošljavanjem u tadašnjem *Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo, Odjelu za*

Prilikom jedne od proslava u HZN-u. Miljenko Đukić, prvi zdesna. Slijeva: Vladimir Katanić, Željko Petruša, Branko Burazer i njihova kolegica iz Odsjeka za područje elektrotehnike, telekomunikacija i informacijske tehnologije Dinka Ilić-Roller.

Miljenko Đukić s dugogodišnjim suradnicima Stankom Milković i Brankom Burazerom na 22. međunarodnom Elektroinženjerskom simpoziju (EIS) 2011. godine u Solarisu (Šibenik)

Kao pomoćnik ravnatelja HZN-a za normizaciju rukovodio je *Odjelom za normizaciju*, vodio sastanke *Tehničke uprave* HZN-a te prisustvovao Općim skupštinama CEN/CENELEC-a i IEC-a. Obnašao je i funkciju pomoćnika tajnika međunarodnog tehničkog pododbora IEC/SC 31J – *Klasifikacija prostora i instalacijski zahtjevi*, čije je tajništvo vodila Republika Hrvatska.

Gospodin Miljenko Đukić obnašao je funkcije predsjednika certifikacijskog odbora *Ex-Agencije* i predsjednika certifikacijskog odbora *KONČAR – SCERT*. Član je *HRO CIGRE* te počasni član, voditelj i predavač u Elektrotehničkom Društvu Zagreb (EDZ-u). Na njegovu inicijativu uključio sam se kao predavač u Elektrotehničko društvo Zagreb, gdje smo sudjelovali zajedno na seminarima u Šibeniku i Zagrebu.

Završio je seminare certifikacijske kuće „Oskar – Centar za razvoj i kvalitetu“ pod nazivom *Sustavi upravljanja kvalitetom i Metodologija izrade dokumentacije kvalitete prema normi EN ISO 9001*. Godine 2011. vodio je radnu skupinu za re-certifikaciju HZN-a prema normi HRN EN ISO 9001, koja je uspješno obavljena.

Ovlašteni je inženjer za područje elektrotehnike u graditeljstvu te voditelj i predavač na brojnim stručnim seminarima, savjetovanjima i radionicama. Predavač je predmeta *Normizacija* na pripremnim seminarima/radionicama za polaganje stručnih ispita iz elektrotehničke i strojarske struke pri EDZ-u. Sudjelovao je u stručnom osposobljavanju velikog broja inženjera projektanata o normizaciji i srodnim djelatnostima. Autor je više od 40 članaka iz raznih područja normizacije.

Osobne obavijesti

Na jednom od sastanaka u HZN-u, s kolegama iz Odsjeka za područje elektrotehnike, telekomunikacija i informacijske tehnologije, slijeva: Miljenko Đukić, Slavko Čunko i Tomislav Šolc

Svojim ukupnim profesionalnim radom tijekom zadnjih dvadesetak godina, gospodin Miljenko Đukić ostavio je pozitivan trag u hrvatskoj normizaciji.

U ime djelatnika HZN-a, a posebno kolegice i kolega iz *Odsjeka za područje elektrotehnike, telekomunikacija i informatičke tehnologije*, zahvaljujem ti na dugogodišnjoj suradnji i želim ti dug i miran umirovljenički život.

B. Burazer

